Yazar Administrator
Cuma, 13 Mart 2009 22:21

T.C. Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Ankara Barosu tarafından 13 mart 2009 tarihinde düzenlenen "Türkiye'de Ticari ve Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk" konulu konferansta Ankara Barosu Başkanı'nın yaptığı konuşma:

Sevgili Meslektaşlarım,

Sizleri Ankara Barosu adına, kendi adıma sevgi ve saygı ile selamlıyorum. Bugün aramızda bulunan ve az sonra sizlere ticari ve hukuki uyuşmazlıklarda arabuluculuk üzerine sunum yapacak olan Hollanda Mahkeme Bağlantılı Arabuluculuk Ulusal Bürosu Direktörü ve Arnhem İstinaf Mahkemesi Başkan Yardımcısı değerli yargıç Sayın Machteld Pel "Referral to Mediation/Arabuluculuğa Yönlendirme" isimli kitabının önsözünde şunları yazıyor:

"*Her günkü çatışma yönetimi pratiğimizi arabuluculuk olmaksızın tahayyül etmek olanaksızdır. Arabuluculuk, gerek Avrupa'da, gerekse Amerika Birleşik Devletleri'nde son derece geniş ve değişik ihtilafların çözümlenmesinde olağan hale gelmiştir. Arabuluculuk, istihdam sorunlarında ve ihtilaflarında, ticari uyuşmazlıklarda, inşaat endüstrisi problemlerinde, komşuların birbirleri ile olan tartışmalarında, eğitim ve sağlık sektöründeki anlaşmazlıklarda, başta boşanma olmak üzere aile içi çatışmalarda kullanılmaktadır. Kamu kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri, şirketler, organizasyonlar iç ve dış ihtilaflarını arabuluculuğu rutin olarak kullanmak suretiyle çözmektedirler. Yargı organları, hukuki danışma büroları, çatışan tarafların dikkatini istisnasız olarak arabuluculuk yönüne doğru çekmektedirler. Sonuç olarak, arabuluculuğa yönlendirmede meslek mensuplarının rolü artan biçimde önemli hale gelmektedir. Pek çok meslek sahibi ihtilaflarda düzenli olarak müşavir, hakem veya karar veren kişi, ya da yönetici olarak yer almaktadır. İnsanların kendilerini çatışma durumunda bulduklarında, kendiliklerinden arabuluculuğa yönlenmedikleri bir olgudur. Bunun birkaç nedeni vardır. Bunlar; (-) Arabuluculuk, daha henüz evrensel olarak bir ihtilaf çözme yöntemi olarak kabul edilmemektedir. Kimi ihtilafların tarafları arabuluculuğun farkında değildirler, kimileri ise arabuluculuğun ne zaman ve nasıl kullanılacağı hususunda yanlış sanılara sahiptirler. (-) İhtilafı sona erdiren diğer yöntemlerden farklı olarak arabuluculuk iki taraflı olarak başlamamaktadır. İhtilaf belli ölçülerde tırmanış gösterdiğinde, dışardan yardım almamaları durumunda, tarafların arabuluculuk üzerinde mutabık kalmaları ve birlikte bir aracı seçmeleri son derece zorlaşmaktadır. (-) Taraflar ivedi bir çözüm bulmak durumu ile karşılaşmadıkları takdirde, - örneğin tarafsız üçüncü bir kişi gibi – bazen ihtilaf olduğunu inkar etmektedirler.* "

Yine Sayın Machteld Pel'in kitabına önsöz yazan Uluslararası Arabuluculuk Enstitüsü Yürütme Direktörü Sayın Michael Leathes'in Victor Hugo'dan aldığı benim de ilk kez duyduğum bir maksim var. Şöyle diyor Victor Hugo "*Hukukla ilgili iki olumsuz deneyimim oldu. Birincisinde bir davayı kayıp ettim. İkincisinde kazandım. Biz atalarımızdan bilgeliği/hikmeti hiç öğrenemeyecek miyiz?* "

Bütün bunları, çok az hemcinsine nasip olan engin dehasıyla, öngörü yeteneğiyle, vizyonuyla, yaptığı devrimlerle bizim tarihimizi hızlandıran Büyük Atatürk'ün bize hedef olarak gösterdiği Batı'da bugün alternatif uyuşmazlık çözüm aracı olarak arabuluculuğun, yargılama faaliyetinde etkin olarak kullanıldığına, giderek daha yaygın biçimde kullanılmasının planlanıp tasarlandığına vurgu yapmak için söyledim.

Bu bağlamda işaret etmek gerekir ki, günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nde eyaletlere göre değişmekle birlikte hukuki uyuşmazlıkların %90'nından daha fazlası geleneksel yöntem olan mahkemelerin dışında, uzlaşma yoluyla ve arabulucular eliyle çözümleniyor.

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm aracı olarak arabuluculuk, Hindistan'dan, Pakistan'dan Çin'e, Hong Kong ve Singapur'a ve Kore'ye, Latin Amerika'dan Kenya'ya, Somali'ye, Orta Doğu'da İsrail'e, Yeni Zelanda'ya, Avustralya'ya, kadar pek çok ülkede ve yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Kıta Avrupa'sında, Birleşik Devletlerde olduğu kadar yaygın ve etkili biçimde kullanılmamakla birlikte giderek artan oranda kullanılıyor. Örneğin Hollanda'da alternatif uyuşmazlık çözüm araçlarından olan arabuluculukla ve uzlaştırma ile ilgili olarak yapılmış bir yasal düzenleme yok. Ama etkili biçimde kullanılıyor. Mahkeme bağlantılı olarak kullanılıyor, mahkeme dışında kullanılıyor. Adli Yardım Kurumu'na monte etmişler, adli yardım için başvuruda bulunanları arabuluculuğa yönlendiriyorlar, hatta parasal destek vermek suretiyle sistemin yaygınlaşmasını teşvik ediyorlar. Hollanda'daki 15.000 avukatın neredeyse yarısı arabuluculuğun da etkili biçimde kullanıldığı bu kurum aracılığıyla yılda 50.000 Avroya yakın kazanç elde ediyor.

Peki! "Geciken adalet, adaletsizliktir" diyen, hemen her gün yargının geciktiğinden yakınan biz Avukatlar, Barolar ne yapıyoruz? Türkiye'nin en büyük Barosu İstanbul Barosu arabuluculuğa karşı, karşı olan başka Barolar da var. Ankara Barosu'nda bir kısım Avukatlar halen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündeminde olan Arabuluculuk Yasa Tasarısı Taslağına karşı. Bu konuda imza toplamaya ve bunu mevcut Baro yönetimine karşı bir yıpratma aracı olarak kullanmaya çalışıyorlar. Ana muhalefet partisi de karşı.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki, Hollanda'daki, İngiltere'deki, Almanya'daki, Avusturya'daki avukatlar, barolar, yargıçlar, hukukçular, parlamenterler, Adalet Bakanlığı bürokratları kendi ülkelerinin, yargıçlarının, avukatlarının, kendi yurttaşlarının yararını düşünmüyorlar mı da

geleneksel yargılama etkinliğine alternatif olarak arabuluculuğu, uzlaştırmayı esas alan bir modeli kullanıyorlar, bu modeli daha yaygın biçimde kullanmaya çalışıyorlar? Onlar akıllı değil de, biz mi akıllıyız?

Elbette değil. Onlar konuşuyorlar, tartışıyorlar, sorun olarak karşılarına çıkan konularda çözüm üretmeye çalışıyorlar, bununla ilgili araştırma yapıyorlar, proje üretiyorlar. Peki! Biz ne yapıyoruz? Sadece gürültü yapıyoruz. Saflaşıyoruz, kamplaşıyoruz. Bugün Türkiye'de diğer başka konularda olduğu gibi arabuluculuk konusunda da yaptığımız bu.

Ankara Barosundaki avukatlardan arabuluculuk kurumuna karşı olanların çoğunu tanıyorum. Bu arkadaşların çoğunun arabuluculuk konusunda hiçbir şey okumadıklarını, bu konudaki yabancı literatürden haberleri olmadığını, esasen çok az olan Türkçe kaynakları dahi okumadıklarını, bu konudaki bütün bilgilerinin kulaktan duyma kırık dökük şeylerden ibaret olduğunu yakından biliyorum. Ama karşılar.

Hani rahmetli Uğur Mumcu'nun bir güzel sözü var: "*Bilgi sahibi olmadan, fikir sahibi olmak.*" İşte öyle bir şey. Bu arkadaşların demokratikleşme konuşulduğunda, hak ve özgürlüklerin alanının genişletilmesi savunulduğunda getirdikleri karşı argüman "
Türkiye Danimarka değil
" den ibaret. Arabuluculuk konuşulduğunda söyledikleri de aynı mantık üzerine kurulu: "
Türkiye Hollanda değil, Türkiye İngiltere, Almanya, Avusturya değil.
" Atatürk'ü, Atatürkçülüğü kendi tekellerinde gören, kendi halkına güvenmeyen, aydın olmayı kendisini halkın terbiye edicisinden ibaret gören bu arkadaşlara şunu anımsatmak gerekir: 1926'da Türkiye İsviçre miydi de Büyük Atatürk İsviçre Medeni Yasası'nı iktibas etti? Bizim halkımız Medeni Yasayı içselleştiremediği için mi bu yasa özüne sadık değişiklikleriyle birlikte 83 senedir başarıyla uygulanıyor?

Bir de korkanlar veya korkutmaya çalışanlar var. Onların argümanları da Arabuluculuk Yasası ile şeriat mahkemelerinin getirileceği üzerine kurulu. Bunu korktukları için söyleyenlere yanıtı Bağımsızlık Andımız veriyor: "*Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak/Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.* " Korkutmak için söyleyenlere de herhalde şunu söylemek gerekir: Bu ülke sahipsiz değil, bu halk korkak değil, sağduyusuz hiç değil.

Dünya birçok konuda bir yola girdi ve doludizgin gidiyor. Eğer bu topraklar üzerinde hep birlikte yaşayacaksak - ki yaşayacağız. Sendeleyerek, sağa sola yalpalayarak da olsa ayakta kalmayı

sürdüreceksek - ki sürdüreceğiz. O halde ve herkesin akıllısı biz olmadığımıza göre, bırakalım bu boş lafları ve iki yüzyıldır, üç yüzyıldır sürekli toslayıp durduğumuz Batı dünyası ile demokrasi konusunda olsun, hak ve özgürlükler konusunda olsun, yasal düzenlemeler konusunda olsun aynı ilkeyi, aynı tabiatı, aynı mizacı, aynı ruhu paylaşacak noktaya gelinceye kadar, onun düşünce dünyasını, öyle yüzeysel olarak değil, bütün derinliği ile içselleştirinceye kadar kendimizi değiştirelim ve dönüştürelim.

Sevgili Arkadaşlar,

Hepimiz her gün yargıdan, yargının işleyişinden yakınıyoruz. Yargı sistemimiz tıkandı. Yargıçlarımız özveriyle çalışıyorlar. Ama ihtilaf çok, davalar uzuyor. Hep birlikte bir çözüm bulmamız gerekiyor. Elektriği keşfedecek değiliz. Diğer ülkeler çözümü bulmuş, mahkeme bağlantılı olarak veya mahkeme dışında uzlaşmayla, arabuluculukla ihtilafları çözüyorlar. Bunlardan yararlanılarak kendi kültürümüze, kendi toplumsal yapımıza uygun bir arabuluculuk modeli geliştirebiliriz.

Kaldı ki arabuluculuk bizim de yabancısı olduğumuz bir kurum değil. Bu bağlamda, 18 Mart 1924 kabul tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nda,18 Haziran 1927 kabul tarihli ve 1086 sayılı HUMK'da, 05 Mayıs 1983 kabul tarihli ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nda, 23 Şubat 1995 kabul tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da, 17 Haziran 1992 kabul tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da, 19 Mart 1969 kabul ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda, 09 Ocak 2003 kabul ve 4787 sayılı Aile Mahkemeleri'nin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'da, 06 Ekim 1983 kabul, 91 sayılı Menkul Kıymet Borsaları Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname'de uyuşmazlıkların arabuluculuk kurumu aracılığı ile çözümlenmesine yönelik düzenlemeler yer alıyor.

Onun için bırakalım saflaşmayı, kamplaşmayı, her türlü mülahazayı bir kenara, mevcut taslak üzerine kafa yoralım, yasalaşmasını aceleye getirmeden taslak üzerinde tartışalım. Barolar olarak, avukatlar olarak sürece dahil olalım. Gidelim Adalet Bakanlığı'na oradaki meslektaşlarımızla görüşelim, parlamentoya gidelim oradaki meslektaşlarımızla, iktidar partisiyle, ana muhalefet partisiyle, diğer muhalefet partisi milletvekilleriyle, gurup başkan vekilleriyle görüşelim. Taslaktaki modelin mahkeme bağlantılı arabuluculuk modeli olmasının, tarafların mutlaka kendilerini avukat aracılığı ile temsil etmelerinin, idare mahkemesinde yaşanan deneyim de göz önüne alınarak ve hukuk devletinin geleceği yönünden arabulucuların mutlak olarak hukuk fakültesi mezunu olmalarının, Adalet Bakanlığı'na eklemlenerek oluşturulacak Arabuluculuk Genel Müdürlüğü'nde Türkiye Barolar Birliği'nin, Adalet Bakanlığı'nın ve Hukuk Fakültelerinin eşit ağırlıkta temsil edilmelerinin, arabuluculuk eğitiminin

sadece bu genel müdürlük tarafından akredite edilecek Barolar ile Hukuk Fakülteleri tarafından verilmesinin uygun olacağını savunalım ve bu konuda parlamenterlerimizi ikna etmeye çalışalım.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, bu eğitimin sizlere yararlı olmasını diler, saygılar sunarım.

Av. V. Ahsen COŞAR

Ankara Barosu Başkanı

//